

From the Kitchen to the Shulchan Aruch: Practical Kashrus Questions

Rabbi Chaim Eisenstein

שלחן ערוך סימן צה

סימן א: דגים שנתבשלו או שנצלו בקדירה של בשר רחוצה יפה שאין שום שומן דבוק בה מותר לאכלם בכוח משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם דהיתירא ואם לא היתה רחוצה יפה אם יש בממש שעל פי הקדירה יותר מאחד בששים בדגים אסור לאכלם בכוח :

סימן ב: ביצה שנתבשלה במים בקדירה חולבת מותר לתת אותה בתוך התרנגולת אפילו לכתחלה אבל אם נתבשלה בקדרה עם בשר ואפילו בקליפה אסור לאכלה בכוח: הגה ויש מחמירים בצלייה ובישול לאסור נותן טעם בר נותן טעם (ריב"ן בשם רש"י ובארוך כלל ל"ד הביא המרדכי וא"ז) והמנהג לאסור לכתחילה ובדיעבד מותר בכל ענין (ארוך) ודוקא לאכול עם חלב והבשר עצמו אבל ליתנן בכלי שלהם מותר לכתחלה (באיסור והיתר הארוך) וכן נהגו וכן אם לא נתבשלו או נצלו תחילה רק עלו בכלי של בשר מותר לאכלן עם חלב עצמו וכן להפך (סברת עצמו) וכן אם היה הכלי שנתבשלו או נצלו בו לפגם שלא היה בן יומו נוהגין היתר לכתחילה לאכלן עם המין השני (שם בארוך) וכל זה כשהמאכל אינו דבר חריף אבל אם היה דבר חריף כגון שבשלו דברים חריפים בכלי של בשר אפי' אינו בן יומו או שדכו תבלין במדוך של בשר אם אכלו בחלב אסור אפילו בדיעבד עד דאיכא ס' נגד הבשר הבלוע בהם (בארוך כלל כ"ד וכן משמע בתשובת הרשב"א סי' תמ"ט וב"י סי' צ"ו בשם סה"ת והגהו' ש"ד סי' ס"ב בשם מהר"ש ואגור בשם מרדכי) ומכל מקום לא מקרא מאכל דבר חריף משום מעט תבלין שבו רק אם כולו הוא דבר חריף ורובו ככולו וע"ל סימן צ"ו :

סימן ג: קערות של בשר שהודחו בירה חולבת בחמין שהיד סולדת בהן אפילו שניהם בני יומן מותר משום דהוה ליה נותן טעם בר נותן טעם דהיתירא והוא שיאמר ברי לי שלא היה שום שומן דבוק בהן ואם היה שומן דבוק בהן צריך שיהא במים ס' כנגד ממשות שומן שעל פי הקערה: הגה ויש אוסרים אפילו אין שומן דבוק בהן (טור בשם סה"ת וסמ"ג וסמ"ק וש"ד והר"ף ותוס' ומרדכי ור"ן והגמ"י ופסקי מהרא"י ואו"ה) אלא א"כ אחד מן הכלים אינו בני יומן מבליעת כלי ראשון ואז כל הכלים מותרים והמים נוהגין בהן איסור לכתחילה אבל אם שניהם בני יומן והדיח אותן ביחד בכלי ראשון הכל אסור והכי נוהגין ואין לשנות ודוקא שהודחו ביחד ובכלי ראשון אבל אם הודחו זה אחר זה או בכלי שני אפילו ביחד הכל שרי (בארוך כלל ל"ד) ואם עירה מכלי ראשון של בשר על כלי חלב דינו ככלי ראשון ואוסר אם היה בן יומו אבל אם עירה מים רותחים שאינם של בשר ולא של חלב על כלים של בשר ושל חלב ביחד ואפילו שומן דבוק בהם הכל שרי דאין עירוי ככלי ראשון ממש שיעשה שהכלים שמערה עליהם יבלעו זה מזה (שם) . ואם נמצא קערה חולבת בין כלי בשר לא חיישינן שמא הודחו ביחד בדרך שנאסרים (הגהות ש"ד ואו"ה) :

סימן ד: יראה לי שאם נתנו אפר במים חמין שביורה קודם שהניחו הקדירות בתוכה אע"פ שהשומן דבוק בהן מותר דע"י האפר הוא נותן טעם לפגם :

סימן ה: אין מניחין כלי שיש בו כותח אצל כלי שיש בו מלח אבל מותר להניחו אצל כלי שיש בו חומץ: הגה ודוקא אם הכלים מגולים ואפי' הכי אם עבר ונתנן ביחד מותר ולא חיישינן שמא נפל אל המלח (הגהות ש"ד וארוך) :

סימן ו: מותר ליתן בתוך תיבה כד של בשר אצל של חלב: הגה ויש מחמירין לכתחילה (הגהות אשיר"י בשם א"ז) וטוב ליתור לכתחילה במקום שאינו צריך :

סימן ז: מלח הנתון בקערה של בשר מותר ליתנו בחלב: הגה והמחמיר גם בזה תבא עליו ברכה כי יש מחמירין לכתחילה (תוס' וסמ"ג ואו"ה) :

שלחן ערוך סימן צו

סימן א: צנון או סילקא שחתכם בסכין של בשר בן יומו או שאינו מקונה אסור לאכלם בחלב עד שיטול ממקום החתך כדי נטילת מקום שהוא כעובי אצבע או שיטעמנו ולא יהא בו טעם בשר שאז מותר בהדחה ויש אומרים דהוא הדין

לאינו בן יומו והוא מקוננה. ואם לא נטל מהם כדי נטילת מקום וגם לא טעמם ובשלם בחלב צריך ששים כנגד מה שנגע מהסכין בהם וה"ה לחתכם בסכין של עובד כוכבים: *הגה* ואם חתכן דק דק צריך לשיער ס' נגד כל הצנון (ב"י בשם סמ"ק) וי"א שאם חתך צנון בסכין של איסור כולו אסור (רשב"א ור"ן וכן משמע בארוך כלל ל"ה) וכן אם חתכו בסכין של בשר אסור כולו בחלב וכן נוהגין לכתחילה אבל בדיעבד אין לאסור רק כדי נטילה (ב"י ואו"ה). וכל זה אם חתך הצנון עצמו אבל אם חתך הירק שעל הצנון אין לחוש ואם יש ספק אם נחתך בסכין של איסור אזלינן לקולא (שם) לכן קונים הצנונות שיש בהן חתוכין לצד זנבותיהן כי תלינן שנעשה במרא וחצינא (שם בהג"ה ומהרא"י בהגהת ש"ד) ובמקום שאין נמצא לקנות רק החתוכים בסכין נוהגין לקנותו ולהתיר ע"י נטילת מקום:

סימן ב: אם חתך בו שומין ובצלים וכרישין (ותמכא שקורין קרי"ן) (הגהת ש"ד והגהת או"ה שם) וכיוצא בהם מדברים החריפים ופירות חמוצים (אורחות חיים) (ודגים מלוחים דינם שוה לחתוך בו צנון (שבולי לקט): *הגה* ומכל מקום מותר לאכול מרקחת חריפים של עובדי כוכבים כגון זנגביל וכיוצא בו דיש להם כלים מיוחדים לכך או תולשין אותו (מרדכי) ואגודה פ' כיצד מברכין):

סימן ג: תבלין שנדוכו במדוכה של בשר בן יומו אסור לאכלם בחלב. וי"א אפי' אינו בן יומו) (רשב"א סימן תמ"ט ובארוך וע"ל סימן צ"ה סוף ס"ב בהג"ה

סימן ד: מי לימוני"ש שמביאים העובדי כוכבים וכן חתיכות דג מליח שמביאים העובדי כוכבים בחביות מותרים: *הגה* מפני שמביאים הרבה ביחד ואף אם נאסרו מקצתן שנחתכו בראשונה עם סכין עובד כוכבים נתבטלו באחרים הנחתכים אחר כן שאינן נאסרין כי כבר נתבטל טעם הסכין בראשונים ולכן כולם מותרים וכל כיוצא בזה (בית יוסף בשם שבולי לקט) ולכן אוכלים בקצת מקומות הכרוב שקורין קומפש"ט אע"ג דפרוס וחתוך ויש מקומות שמחמירין בזה ואין לשנות המנהג (מהרי"ו סי' מ"ט) אבל שאר דברים שאינם חריפין כגון תפוחים או לפתות יבשים וכדומה נוהגין בהן היתר כמו בלימוני"ש ואין להחמיר כלל (בארוך):

סימן ה: חתך קישואים בסכין של בשר מותר לאכלם בחלב בגרידה בלבד שיגרוד ממקום החתך ואם חתך בו לפת אפי' גרידה אינו צריך אלא הדחה בעלמא ולא עוד אלא אפילו צנון שחתך אחר הלפת שרי בהדחה כמו הלפת לפי שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מהסכין: *הגה* ודוקא לפת שטעמו משונה אבל ירק או לחם ושאר דברים לא ואפי' בלפת אין להתיר לחתוך צנון רק פעם אחת אבל לא הרבה פעמים אם לא שחתך כל פעם לפת בין חתיכת צנון לצנון (ב"י בשם סמ"ג):